

RESUMÉ

Předložená práce se zabývá různými přístupy a metodami, kterými může být uchopena a zkoumána problematika svobodné vůle, a jejich vzájemnou komparací. První část práce se skládá z popisu filozofického diskurzu zabývajícího se tématem svobodné lidské vůle. Tato část je rozdělena do čtyř sekcí. Do první sekce jsou zařazeny koncepty, které vycházejíce z platnosti zákonů fyzické determinace odmítají možnost lidské svobody, a jsou zahrnuty pod termín hard-determinismu. V druhé sekci jsou zařazeny takové přístupy k předmětné problematice, které jsou nazývány kompatibilistickými, protože jejich autoři zastávají tezi, že lidská svoboda je slučitelná se zákony fyzické determinace. Třetí sekce obsahuje takové teorie, které odmítají možnost svobodné vůle jak v determinovaném, tak i v nedeterminovaném světě, a jsou nazývány impossibilistickými teoriemi. Závěrečná sekce se zabývá libertariánskými teoriemi, které prohlašují za pravdivou existenci svobodné vůle v indeterminovaném světě.

Druhá část práce vychází z neurologických studií a znalecké praxe v oboru psychiatrie a psychologie v rámci české úpravy trestního řízení. Úvodní sekce obsahuje tři oddíly, první z nich se věnuje popisu fyziologických korelátů volních procesů a případům jejich poškození. V druhém oddíle je popsán tzv. Libetův experiment a navazující studie, jejichž předmětem bylo zkoumání vztahu neuronální aktivity a vědomí. Závěr sekce je vyhrazen neuropatologickým jevům, které způsobují ztrátu, popř. omezení nadvlády nad pohyby. Druhá sekce je zaměřena na činnost psychiatrických a psychologických znalců při zkoumání volní schopnosti. Nejdříve je zde zařazen popis základu, na kterém je znalecká činnost vykonávána, a dále je zařazena sekce zabývající se jevy, které jsou přijímány jako ovlivňující volní schopnosti.

Závěrečná část se zabývá vybranými prvky trestněprávní systematiky, které mají spojitost se svobodou vůle. Nejdříve se zabývá utilitárními a retributivními teoriemi trestu, které zkoumají možnosti legitimizace a funkcí trestů uložených za trestné činy. Dál pak konstrukcí institutů příčetnosti a zavinění v rámci českého trestního práva.

Klíčová slova: svoboda vůle, harddeterminismus, kompatibilismus, impossibilismus, libertarianismus, neurověda, znalecká činnost, volní schopnost, penální teorie, příčetnost, zavinění